

Paul Daly, *Unreasonable Interpretations of Law* (Nieracjonalna wykładnia prawa), „Supreme Court Law Review” 2014, no. 66, s. 233–262, ISSN 0228-0108.

Artykuł dotyczy wykładni prawa stosowanej przez organy administracji publicznej w Kanadzie oraz oceny przez sądy jej prawidłowości. Paul Daly wskazuje, że w judykaturze sądów kanadyjskich widoczne jest niejednolite spojrzenie na ocenę

prawidłowości uzasadniania decyzji administracyjnych. Pytanie, jakie autor zadaje w tekście, dotyczy tego, co znaczy, że wykładnia prawa jest nierozsądna, nieracjonalna i nieuzasadniona, oraz jaki wpływ na prawidłowość aktów administracyjnych indywidualnych ma dokonywanie prawidłowej wykładni prawa, zgodnej z obowiązującym nurtem doktryny i judykatury.

Ostatnio sądy kanadyjskie przyjęły podejście podobne do amerykańskiej doktryny Chevron. Doktryna ta podkreśla potrzebę wzruszalności aktów administracyjnych przez sądy z powodu odmiennej interpretacji prawa. Autor artykułu przedstawia liczne argumenty przemawiające za uznaniem niewłaściwości uchylania decyzji administracyjnych wyłącznie z powodu odmiennej interpretacji zastosowanej przez organ, o ile jest ona uzasadniona. Jeżeli rozbieżności w interpretacji prawa pomiędzy organem administracyjnym a sądem wynikają na przykład z przekonujących argumentów lub z materiału dowodowego, wtedy sąd nie powinien interweniować w rozstrzygnięcia administracji. Sądowy nadzór nad postępowaniem administracyjnym winien być ograniczony do zapewnienia funkcjonowania fundamentalnych zasad prawa. O ile organy administracyjne mogą wyjaśnić zasadność podjętych decyzji na podstawie stosownych przesłanek czy zasad prawa, winny być one utrzymane w mocy w przypadku ich zaskarżenia do sądu.

Obecna sądowa kontrola decyzji administracyjnych w Kanadzie została ukształtowana przełomową decyzją Sądu Najwyższego Kanady w sprawie *Dunsmuir v. New Brunswick*. W wyroku tym wskazano na dwa standardy oceny decyzji administracyjnych: pierwszym jest poprawność merytoryczna, drugim natomiast jej uzasadnienie i racjonalność zastosowanej wykładni prawa dla podjęcia rozstrzygnięcia.

Standardy przeprowadzanej przez sąd federalny albo najwyższy sąd prowincji kontroli aktu administracyjnego zależą od tego, czy ustawa powołująca trybunał orzekający, stanowiący odpowiednik organu II instancji, zawiera klauzulę wyłączałą. Klauzula ta powoduje, że trybunał występuje jako ekspert i istnieje domniemanie prawidłowości jego decyzji w stosunku do jego jurysdykcji. Nie znaczy to jednak, że kontrola sądowa wydanego aktu jest całkowicie i bezwzględnie wykluczona. Sąd jest wprawdzie związany ustaleniami trybunału co do faktów, prawa i wykonywania przez administrację władzy dyskrecjonalnej, ale zastrzeżenie to nie obowiązuje, gdy decyzja jest „bezsposornie nierozsądna” (*patently unreasonable*). Sąd może uznać decyzję za nierozsądną wtedy, gdy: 1. podjęta ją arbitralnie lub w złej wierze, 2. została podjęta w nieodpowiednim celu, 3. opiera się całkowicie bądź w przeważającej mierze na niesprawdzonych faktach, 4. narusza ustawowe wymagania, które organ powinien uwzględnić. W przypadku braku klauzuli wyłączałąj sąd może szerzej kontrolować akty administracyjne i podważać ustalenia faktyczne, a także przyjmować interpretację za nierozsądną.

Według autora artykułu odejście przez organ od wiążących zasad interpretacji, przyjętych dotąd przez sądy na kanwie podobnych spraw, nie uzasadnia jeszcze konieczności interwencji sądu w przypadku kontroli decyzji, o ile zastosowana wykładnia jest jasna i spójna. Uchylenie decyzji z powodu interpretacji nie jest dopuszczalne, jeżeli rozbieżność poglądów między sądem a organem można wyjaśnić, na przykład ze względu na pozyskane w sprawie odmienne dowody, od tych pozyskanych w sprawach porównywalnych. Wówczas sąd powinien zaakceptować nawet innowacyjną wykładnię.

W ocenie P. Daly'ego kontrola sądowa decyzji administracyjnych powinna być ograniczona do zapewnienia przestrzegania podstawowych nakazów porządku prawnego. Sądy nie powinny wyznaczać jedynej prawidłowej interpretacji wiążącej organy administracyjne w każdej podobnej sprawie. Zawsze gdy administracja może wyjaśnić swoją decyzję w sposób przekonujący, zastosowanie odmiennych zasad interpretacji prawa, niż przyjmują sądy, powinna zostać uwzględniona. Podejście amerykańskiej doktryny Chevron błędnie, według autora artykułu, przyjmuje jako zasadę uchylanie decyzji administracyjnych z powodu odmiennej interpretacji, bez badania jej zasadności i racjonalności, podczas gdy w rzeczywistości interwencji sądowej w treść decyzji administracyjnych wymagają tylko rażące naruszenia prawa.

Sądy powinny zawsze zważać na tzw. „paradoks racjonalności”, omówiony w artykule. Polega on na zobowiązaniu organów administracji do stosowania standardów wykładni prezentowanych przez sądy, nawet jeśli taka wykładnia nie jest racjonalna. Rozwiązywanie tego paradoksu wymaga subtelного podejścia do zadań sądownictwa i administracji, a nie dogmatycznego nacisku przez sądy na administrację. Autor zwraca uwagę na problem coraz powszechniejszego opracowywania przez sądy własnych zasad interpretacji ustaw.

P. Daly w podsumowaniu swoich rozważań postuluje, by sąd, kontrolując decyzje administracyjne, ustalał cechy, które sprawiają, że decyzja jest uzasadniona i rozsądna, a tym samym odnosił się do procesu subsumcji stanu faktycznego do normy prawnej i jej wyników. Nadto wnosi, by sąd badał głównie zasadność argumentów uzasadnienia oraz ich przejrzystość i zrozumiałość, a także to, czy decyzja mieści się w zakresie możliwych, dopuszczalnych wyników, które są uzasadnione w odniesieniu do faktów i obowiązującego prawa.

Autor skupia się na kanadyjskim prawie, ale to, co ma do powiedzenia na temat oceny sądowej wykładni prawa zastosowanej przez organy administracyjne, ma zastosowanie również do prawa Stanów Zjednoczonych i innych krajów.

Lucyna Staniszevska